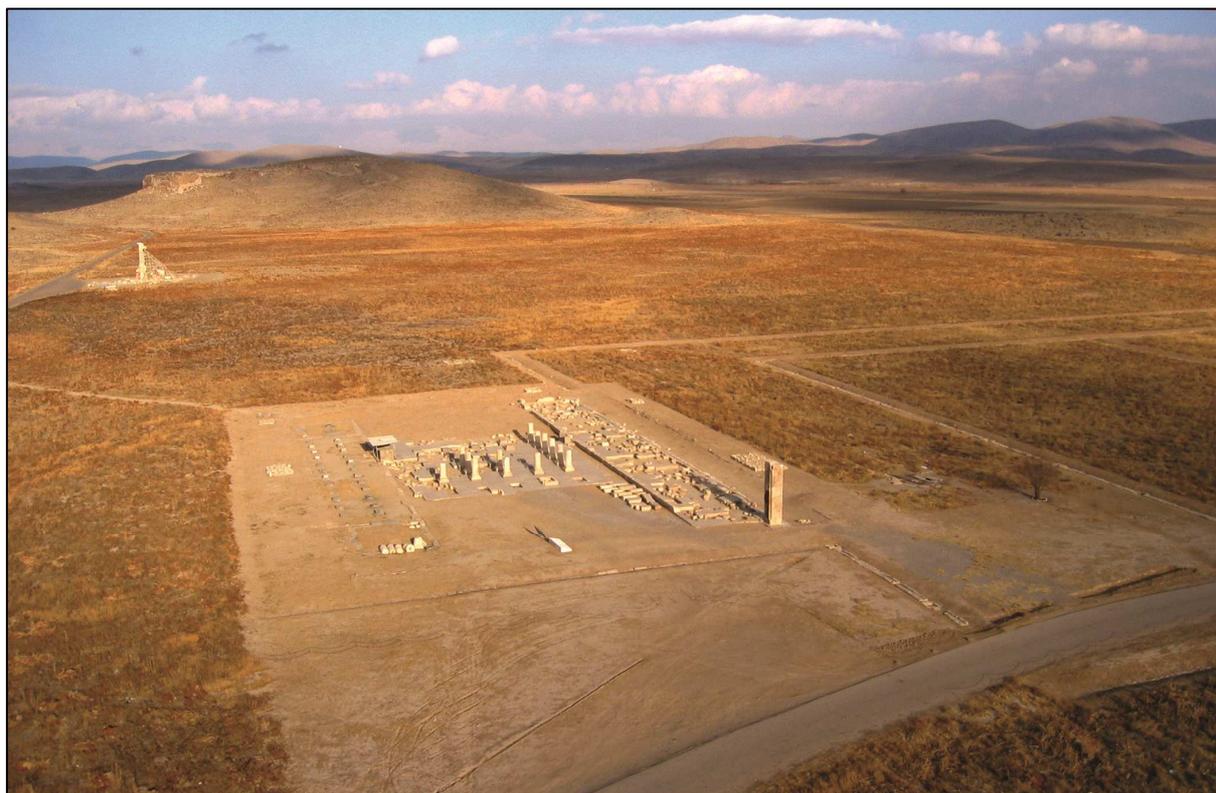

Pasargades:
bilan des recherches archéologiques franco-iraniennes (1999-2008, 2015)
sur la ville de Cyrus

*Par Sébastien Gondet (UMR 5133 Archéorient/Maison de l'Orient et de la Méditerranée, CNRS/Université
Lyon 2)*

*Avec la collaboration de Kourosh Mohammadkhani (Iranian Centre for Archaeological Research,
Université de Shahid Beheshti)*

Vue aérienne de Pasargades, au premier plan le palais P et vers l'est le jardin royal, au second plan la tour dite du Zendan puis la plateforme du Tol-e Takht (Mission irano-française « Shiraz » à Pasargades, cliché : B.N. Chagny).

Au milieu du VIe s. avt. J.-C., Cyrus, le premier Grand Roi achéménide, décide de fonder une nouvelle capitale à Pasargades. Il choisit de la construire dans une plaine entourée de montagnes située au cœur de la Perse, la région d'origine de la dynastie achéménide qui règnera plus de 200 ans sur un vaste Empire allant de l'Indus à l'Égée, du Caucase à l'Égypte. Les raisons de la fondation de Pasargades sont multiples : haut lieu dynastique rassemblant un complexe palatial et la tombe de Cyrus ;

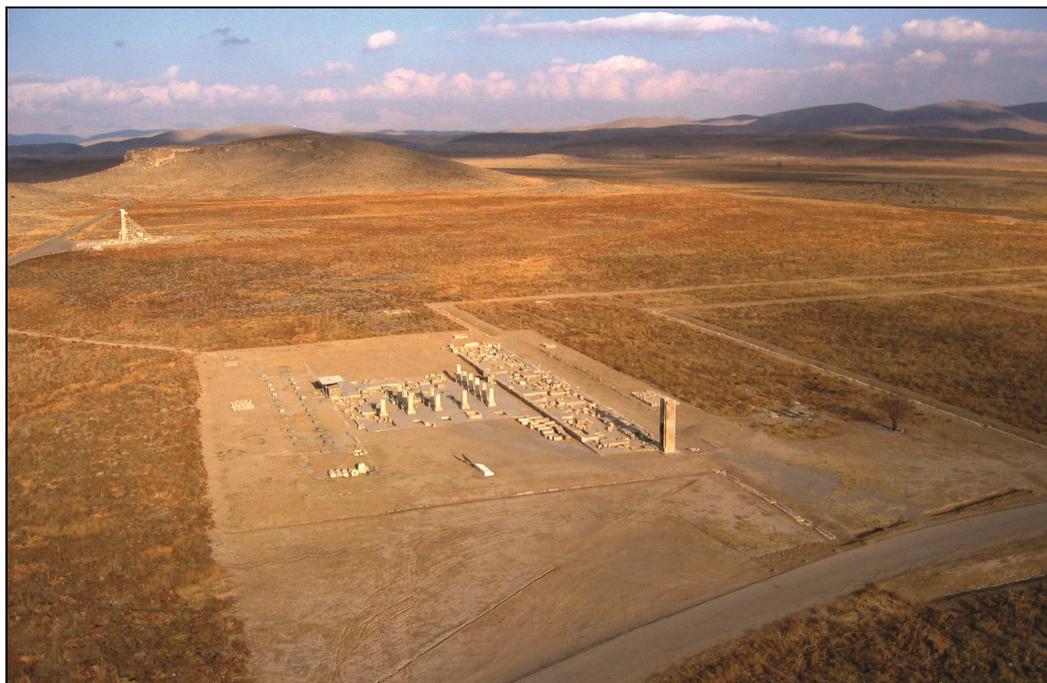
résidence royale accueillant le roi et sa cour lors de ses séjours réguliers ; première capitale administrative et économique, avant Persépolis, de la province de Perse. Aujourd'hui les quelques vestiges visibles sur le site, des monuments distribués sur plus de 300 ha et séparés par des espaces apparemment vides, sont loin de rendre compte de la physionomie de Pasargades telle qu'elle a été conçue par Cyrus. Les recherches entreprises par la mission irano-française « Shiraz » entre 1999-2008, reprises au cours de l'automne 2015, sont centrées sur une étude archéologique à large échelle menée entre les constructions connues grâce à l'utilisation de plusieurs méthodes de prospection. Les résultats obtenus ont permis de lever, en partie, le voile sur la morphologie de ce site dont le plan témoigne d'une conception tout à fait nouvelle de la ville par rapport aux exemples préexistants dans l'Orient ancien correspondant le plus souvent à des centres densément construits protégés par d'imposants remparts. Les différentes constructions royales de Pasargades devaient quant à elles être intégrées à un vaste parc autour duquel se répartissaient les différents secteurs de la ville qui accueillait les activités quotidiennes de la capitale. Le plan de Pasargades est donc très ouvert, une large place étant faite aux jardins, et a été conçu comme un vaste paysage urbain, certains avancent le terme de *paradis*, symbole de la capacité du souverain à remodeler l'espace. Cette mainmise sur le territoire est également illustrée par de nombreux résultats obtenus au-delà de la ville, dans la plaine et les vallées voisines qui ont été minutieusement aménagées et mises en valeur au cours de la période achéménide.

پاسارگاد:

نتیجه تحقیقات هیئت باستان‌شناسی فرانسوی - ایرانی بر روی شهر کوروش (1378-1387 و 1394)

توسط سباستین گنده (دانشگاه لیون 2-CNRS) و با همکاری کوروش محمدخانی (پژوهشکده باستان‌شناسی

کشور - دانشگاه شهید بهشتی)

تصویر هوایی از پاسارگاد، در قسمت اول عکس کاخ "اختصاصی کوروش" طرف شرق باغ سلطنتی، بنای بعد از آن، برج معروف به "زندان سلیمان" و در انتهای تصویر "تل تخت" (هیئت مشترک باستان‌شناسی ایرانی - فرانسوا « شیراز » در پاسارگاد، عکس: برنارد نونل شانی)

در اواسط قرن ششم پیش از میلاد مسیح، کوروش اول، پادشاه بزرگ هخامنشی، تصمیم به تأسیس پایتخت جدیدی در پاسارگاد گرفت. محل استقرار این پایتخت را در قلب پارس، در منطقه‌ای در میان کوه‌های بلند انتخاب نمود. منطقه‌ای که در ضمن زادگاه سلسله بزرگ هخامنشی بود و در بیش از 200 سال به شاهنشاهی وسیعی از سند تا دریای اژه و از قفقاز تا مصر گسترده شد. دلایل زیادی برای تأسیس پاسارگاد وجود داشت: محلی مناسب برای ساخت مجموعه‌ای از کاخ‌ها و محلی برای آرامگاه کوروش؛ محل اقامت خانواده سلطنتی و همچنین مکانی که پادشاه می‌توانست در آنجا پذیرای درباریان و اجلاس‌های روزانه باشد؛ در ضمن اولین پایتخت اداری - اقتصادی قبل از تخت جمشید در استان پارس بود. امروزه بقایای قابل رویت باقی‌مانده در این محوطه، بناهایی پراکنده در زمینی به مساحت 300 هکتار را نشان می‌دهد که جدا و دور از هم در زمینی خالی قرار دارند و با ساختار پاسارگاد آنگونه که کوروش طراحی کرده بود، فاصله دارد. تحقیقات پروژه "شیراز" توسط هیئت ایرانی - فرانسوی در سالهای 1378-1388 انجام شد و دوباره در پاییز سال 1394 متمرکز بر تحقیقات باستان‌شناسی در ابعادی وسیع‌تر، با استفاده از روش‌های مختلف بررسی از سر گرفته شد. نتایج بدست آمده از دید ریخت‌شناسی روشن‌نگر این است که نقشه و طرح این شهر در مقایسه با شهرهای کهن خاورمیانه باستان که معمولاً انبوهی از ساختمان‌ها را در وسط برج و باروها به منظور حفاظت قرار می‌دادند، کاملاً متفاوت است. ساختمان‌های سلطنتی پاسارگاد همگی به صورتی یکپارچه در باغی پهناور ساخته شده‌اند که اطراف هر کدام به قسمت‌های مختلفی تقسیم شده است که فعالیت‌های مختلف روزانه پایتخت را انجام می‌داده‌اند. نقشه پاسارگاد بسیار باز است و جایگاه وسیعی به باغها اختصاص داده شده و چشم‌انداز وسیع شهری طراحی شده، به گونه‌ای که برخی اصطلاح « بهشت » را مطرح می‌کنند که نشان دهنده توانایی حاکم برای تغییر شکل فضاست. این دخل و تصرف بر سرزمین، فراتر از شهر به دشتها و دره‌های اطراف گسترش یافته که در دوران هخامنشی اصلاح شده و ارزش بیش از پیش پیدا می‌کنند.